

Josep Gas
(ca. 1654 - 1713)

MISSA A LA REINA DELS ÀNGELS

A 7 VEUS I BAIX CONTINU

Transcripció i revisió
Sergi Casademunt i Fiol

Col·lecció Música Coral núm. 14

Missa A la Reina dels àngels

per a cor mixt i baix continu

Josep Gas

Edició: Sergi Casademunt i Fiol

Traducció dels textos a l'anglès.

Coberta: reproducció d'un detall d'un relleu del claustre de la catedral de Girona

Amb la col·laboració del Departament de
Cultura de la Generalitat de Catalunya,
(Direcció General de Promoció Cultural).

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

1a edició: març de 2003

© De la transcripció Sergi Casademunt i Fiol

© Drets de publicació cedits a: DINSIC Publicacions Musicals, S.L.
Santa Anna 10 E 3a - 08002 Barcelona
Tel. 93 318 06 05 - Fax 93 412 05 01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.es / www.dinsic.com

Imprès a Copisteria Miracle
Rector Ubach, 6-10
08021-Barcelona

Dipòsit legal: B-12705-2003
ISMN: M-69210-120-8

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna 10 E 3a - 08002
tel. 93 318 06 05 - fax 93 412 05 01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.es - www.dinsic.com

PRÒLEG

Josep Gas va néixer el 1654 o 1655 segons es desprèn d'una súplica que féu a la Catedral de Girona l'any 1711, en què declara tenir "la avansada edat de sinquantass anys"⁽¹⁾. Es formà a la Catedral de Barcelona com a escolà i segons que consta als arxius d'aquesta, ho era l'any 1672⁽²⁾ i, per tant, ho féu amb Lluís Vicenç Gargallo. Altres dades de la seva vida ens les explica en el *Llibre dels noms y cognoms dels escolans...*, que començà quan va arribar a la Catedral de Girona "que fou lo die 16 de Juliol 1690": havia estat deu anys a Santa Maria de Mataró i després, cinc, a Santa Maria del Mar. La fi de la seva vida coincideix amb la Guerra de Successió. Durant aquests anys escriví obres tant per celebrar la visita de l'arxiduc Carles d'Àustria, coronat rei a Barcelona com Carles III (1705), com en honor de Felip V de Castella per celebrar les victòries de les seves tropes. Morí el 1713 i està enterrat al claustre de la Catedral de Girona.

La seva obra és molt extensa i hi demostra un gran coneixement de les tècniques de composició, a més la seva gran musicalitat. F. Pedrell ja recomanava l'estudi i la transcripció de les seves obres pel seu alt valor musical⁽³⁾.

La Missa que avui publiquem es troba a la Biblioteca de Catalunya, M.689/11, en un quadern autògraf i en forma d'esborrany, i a la Catedral de Girona s'hi conserva el paper solt de l'acompanyament (*Pars Organii*). El títol complet és: *MISSA A 7 DE JOSEPH GAS. DEDICADA A LA REYNA DELS ANGELS MARIA SANTISSIMA SE—ORA NOSTRA*. Segurament data de l'últim decenni del segle XVII. El paper de l'acompanyament, copiat posteriorment, està escrit una 4a més baixa que la partitura, és a dir segons la pràctica habitual de l'època, en el to real en què es cantava. Aquesta és doncs la tonalitat en què l'editem.

Està dividida en les parts ordinàries de la missa, *Kirie, Gloria, Credo, Sanctus sense Benedictus i Agnus*. L'orgànic consta de dos cors de veus, un a 3 i l'altre a 4, més el baix continu.

El tema possiblement està tret de l'*Agnus Dei* de les *Lletanies Lauretanes* en honor de la Verge Maria⁽⁴⁾. L'escriptura és policoral i molt típica d'aquest segle, amb l'únic fragment a 3 veus de l'*Et incarnatus est*.

Com que es tracta d'un esborrany, el text figura només en el Tenor del primer cor i en el baix del segon cor. Hem hagut, doncs d'adaptar-lo a les altres veus. S'han mantingut les divisòries de compàs tal com es troben a l'original, regularitzant-ne la cadència (de vegades posa dos compassos en un). La semitonalitat suggerida s'indica a sobre de cada nota i les correccions, amb notes a peu de pàgina.

Sergi Casademunt i
Fiol

(1) RIFÉ, J. "Notícia biogràfica sobre Josep Gaz." *Butlletí de la SCM*. III-95.

(2) PAVIA, J. *La música a la Catedral de Barcelona, durant el segle XVII*. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1986.

(3) PEDRELL, F. *Catàlech de la Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona*, 1909

(4) Liber Usualis. *In honorem BMV Litanie Lauretanæ*. p. 1858. Desclée e socii, Parisi - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, 1956.

PRÓLOGO

Josep Gas nació en 1654 o 1655 según se desprende de una súplica que hizo en la Catedral de Girona en el año 1711, en la que declara tener “la avanzada edad de sinquenta sis anys” [la avanzada edad de cincuenta y seis años]⁽¹⁾. Se formó en la Catedral de Barcelona como monaguillo, y según consta en los archivos de la misma lo era en el año 1672⁽²⁾ y, por lo tanto, lo hizo con Lluís Vicenç Gargallo. Otros datos de su vida nos los cuenta en el *Llibre dels noms y cognoms dels escolans...* [Libro de los nombres y apellidos de los monaguillos...] que empezó cuando llegó a la Catedral de Girona “que fou lo die 16 de Juliol 1690” [que fue el día 16 de julio de 1690]: había estado diez años en Santa María de Mataró y después cinco en Santa María del Mar. El final de la su vida coincide con la Guerra de Successión. Durante esos años escribió obras tanto para celebrar la visita del archiduque Carlos de Austria, coronado rei en Barcelona como Carlos III (1705), como en honor de Felipe V de Castilla para celebrar las victorias de sus tropas. Murió en 1713 y está enterrado en el claustro de la Catedral de Girona.

Su obra es muy extensa y en ella nos demuestra un gran conocimiento de las técnicas de composición y, además, su gran musicalidad. F. Pedrell ya recomendaba el estudio y transcripción de sus obras por su alto valor musical⁽³⁾.

La misa que hoy publicamos se encuentra en la Biblioteca de Catalunya, M.689/11, en un cuaderno autógrafo y en forma de borrador, y en la Catedral de Girona se conserva el papel suelto del acompañamiento (*Pars Organii*). El título completo es: MISSA A 7 DE JOSEPH GAS. DEDICADA A LA REYNA DELS ANGELS MARIA SANTISSIMA SE—ORA NOSTRA. Seguramente está fechada en el último decenio del siglo XVII. El papel del acompañamiento, copiado posteriormente, está escrito una 4ª más baja que la partitura, es decir según la práctica habitual de la época, en el tono real en que se cantaba. Ésta es pues la tonalidad en la que la editamos.

Está dividida en las partes ordinarias de la misa, *Kirie, Gloria, Credo, Sanctus sin Benedictus* y *Agnus*. El orgánico son dos coros de voces, uno a 3 y el otro a 4, más el bajo continuo.

El tema posiblemente procede del *Agnus Dei* de las *Lletanies Lauretanes* en honor de la Virgen María⁽⁴⁾. La escritura es policoral y muy típica de ese siglo, con el único fragmento a 3 voces del *Et incarnatus est*.

Como se trata de un borrador, el texto figura sólo en el Tenor del primer coro y en el bajo del segundo coro. Por tanto se ha tenido que adaptar a las demás voces. Se han mantenido las divisorias del compás tal como estaban en el original, regularizando su cadencia (a veces pone dos compases en uno). La semitonality sugerida se indica sobre cada nota y las correcciones, con notas a pie de página.

Sergi Casademunt i
Fiol

(1) RIFÉ, J. “Notícia biogràfica sobre Josep Gaz.” *Butlletí de la SCM*. III-95.

(2) PAVIA, J. *La música a la Catedral de Barcelona, durant el segle XVII*. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1986.

(3) PEDRELL, F. *Catàlech de la Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona*, 1909

(4) Liber Usualis. *In honorem BMV Litanie Lauretanæ*. p. 1858. Desclée e socii, Parisi - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, 1956.

PROLOGUE

Josep Gas was born in 1654 or 55, it would appear from an entreaty he addressed to the Cathedral of Girona in 1711, in which he declares having reached “the advanced age of fifty-six years”⁽¹⁾. He was educated at the Cathedral of Barcelona where he was taken in as a choirboy scholar, the Cathedral’s archives reporting him as being there in 1672⁽²⁾, meaning he would have been there with Lluís Vicenç Gargallo. Other information on his life can be found in his book “*Llibre dels noms y cognoms dels escolans...*”, which he started to write when he came to Girona Cathedral “which was on July 16th, 1690”: that he had spent ten years at the church of Santa Maria de Mataró and then five years at the church of Santa Maria del Mar. The last years of his life coincided with the War of Succession. Over that time, he wrote works celebrating the visit of the Archduke Charles of Austria, crowned as Charles III (1705) in Barcelona, and in honour of Philip V of Castilla celebrating the victories of his troops. He died in 1713, and was buried in the cloister of Girona Cathedral.

He left a large corpus of works evincing his thorough acquaintance with compositional techniques and his great musicianship. Indeed, over a hundred years ago now, the influential composer and musicologist F. Pedrell was already recommending his students to study and transcribe the composer’s works, on account of their high musical value⁽³⁾.

The manuscript of the Mass that we are now publishing is preserved in the Biblioteca de Catalunya, M.689/11, in a handwritten manuscript in the form of a draft version, and one of the individual parts – the accompaniment part (*Pars Organii*) – is preserved at Girona Cathedral. The full title of the work is *MISSA A 7 DE JOSEPH GAS. DEDICADA A LA REYNA DELS ANGELS MARIA SANTISSIMA SE—ORA NOSTRA*. It almost certainly dates from the last decade of the seventeenth century. The accompaniment part, which was copied out later, is written transposed down a fourth with respect to the full score, i.e. into the actual key used for singing the work, as was the practice at the time. This latter key is thus the one taken for this present edition.

The work is divided up in line with the Ordinary of the Mass: *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus without Benedictus and Agnus Dei*, with two choirs as organum, one in three voices and the other in four, plus the continuo. The theme may have been taken from the *Agnus Dei* of the *Lletanies Lauretanes* in honour of the Virgin Mary⁽⁴⁾. The writing is polychoral and very typical of its century, with the *Et incarnatus est* as the only three-voice fragment.

Since the MS is a draft, the text is only given in the Tenor voice of the first choir and the Bass in the second, so it had to be adapted for the other three voices. The barlines of the original are retained, though adjusting their spacing (at times two bars were written as one). Suggested semitone indications are given over each note, and corrections in the form of footnotes.

Sergi Casademunt i
Fiol

(1) RIFÉ J. “Noticia biogràfica sobre Josep Gaz.” Bulletin of the SCM.III-95

(2) PAVIA J. “La música a la Catedral de Barcelona, durant el segle XVII.” Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1986.

(3) PEDRELL F. “Catàlech de la Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona”, 1909

(4) Liber Usualis. In honorem BMV Litanie Lauretanæ p.1858. Desclée e socii, Parisi - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, 1956.

PROLOGUE

Josep Gas est né en 1654 ou 55 d'après ce qu'on peut déduire d'une prière faite à la Cathédrale de Gérone en 1711 où il déclare avoir "l'âge avancé de cinquante six ans"⁽¹⁾. Il est formé à la Cathédrale de Barcelone comme élève de la maîtrise et, d'après les archives de cette même cathédrale, il l'était en 1672⁽²⁾ et donc il fut élève de Lluís Vicenç Gargallo. Nous trouvons d'autres renseignements sur sa vie dans le "Livre des noms et prénoms des enfants de la maîtrise..." qu'il entreprend quand il arrive à la Cathédrale de Gérone "c'est à dire le 16 juillet 1690". On sait qu'il était resté dix ans à Sta.Mª de Mataró puis cinq ans à Sta.M^a del Mar. La fin de sa vie coïncide avec la Guerre de Succession. Pendant ces années il écrivit des oeuvres pour honorer la visite de l'archiduc Carles, couronné à Barcelone sous le nom de Carles III (1705), ainsi qu'en l'honneur de Felip V pour fêter les victoires de ses troupes. Il est mort en 1713 et il est enterré dans le cloître de la Cathédrale de Gérone.

Son oeuvre est très vaste et fait preuve d'une grande connaissance des techniques de la composition, sans compter sa grande musicalité. F.Pedrell recommandait déjà l'étude et la transcription de ses oeuvres, de par leur grande valeur musicale⁽³⁾.

La Messe que nous publions aujourd'hui se trouve à Bibliothèque de Catalogne, M.689/11, dans un cahier autographe et sous forme de brouillon, et on conserve à la Cathédrale de Gérone une feuille volante du Choeur (Pars Organii). Le titre complet est : MESSE À 7 DE JOSEPH GAS. DÉDIÉE À LA REINE DES ANGES, LA TRÈS SAINTE VIERGE MARIE. Elle date sûrement de la dernière décade du XVIIe siècle. La feuille du choeur, copiée plus tard, est écrite un 4° plus basse que la partition, c'est à dire conformément à la pratique habituelle de cette époque, dans le ton réel où elle était chantée. C'est donc le ton avec lequel nous l'éditions.

Elle est divisée en autant de partie que l'ordinaire de la Messe, *Kirie, Gloria, Credo, Sanctus et Agnus*. Est constitué de deux choeurs de voix, l'un à 3 et l'autre à 4 plus le BC.

Le sujet est probablement tiré de l'*Agnus dei* des

Lithanies Lauretanes en l'honneur de la Vierge Marie⁽⁴⁾. L'écriture est polychorale et très typique de ce siècle, avec le seul passage à 3 voix de l'*Et incarnatus*.

Comme il s'agit d'un brouillon le texte n'y figure qu'en Tenor du Premier Choeur et en Basse du Deuxième Choeur. Nous avons donc dû l'adapter pour les autres voix. On a gardé les divisions de mesure telles qu'elles étaient dans l'original en régularisant la cadence (parfois il y a deux mesures dans une seule). Le demi-ton suggéré est indiqué sur chaque note et les corrections ont des notes au pied de la page.

Sergi Casademunt i
Fiol

(1) RIFÉ J. "Note biographique sur Josep Gaz." Butlletí de la SCM.III-95

(2) PAVIA J. "La musique à la Cathédrale de Barcelone au XVIIe siècle." Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona 1986.

(3) PEDRELL F. "Catalogue de la Bibliothèque musicale de la Députation de Barcelone", 1909.

(4) Liber Usualis. In honorem BMV Litanie Lauretanæ p.1858. Desclée e socii, Parisi - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, 1956.

VORWORT

Josep Gas wurde 1654 oder '55 geboren, wie aus einer Bittstellung von ihm an die Kathedrale von Gerona aus dem Jahr 1711 zu entnehmen ist, in der er angibt, das "fortgeschrittene Alter von 56 Jahren" zu haben⁽¹⁾. Er erhielt in der Kathedrale zu Barcelona eine Ausbildung zum Sangerknabe, und wie aus deren Archiven hervorgeht, übte er dieses Amt auch im Jahre 1672⁽²⁾ aus, was bedeutet, dass er dort zum gleichen Zeitpunkt wie Lluís Vicenç Gargallo war. Weitere Angaben zu seinem Leben finden wir im Buch "Llibre dels noms y cognoms dels escolans..." (Buch zu den Vor- und Nachnamen der Sangerknaben...), das er beginnt, als er "am Tage des 16. Juli 1690" in den Dienst der Kathedrale zu Gerona tritt: Zuvor hatte er 10 Jahre an der Kirche Santa Maria in Mataró und anschliessend fünf Jahre an der Kirche Santa Maria del Mar in Barcelona verbracht. Sein Lebensabend fiel mit dem Erbfolgekrieg zusammen. Während dieser Jahre schrieb er sowohl Werke zu Ehren des Besuches des Erzherzog Karl von Österreich, der in Barcelona als Karl III. gekrönt wurde, wie auch zu Ehren von Philipp V., bzw. zur Siegesfeier seiner Truppen von ihm. Gas ist im Jahre 1713 gestorben und im Kreuzgang der Kathedrale von Gerona begraben.

Sein Werk ist sehr umfangreich und zeugt von umfassenden Kenntnissen der Kompositions-Techniken, sowie von seiner großen Musikalität. Schon F. Pedrell empfahl das Studium und die Transkription seiner Werke wegen ihres großen musikalischen Wertes⁽³⁾.

Die hier veröffentlichte Messe befindet sich in der Bibliothek von Katalonien, unter M.689/11, in einem handgeschriebenen Heft und zwar als Entwurf. In der Kathedrale von Gerona ist auch ein Einzelblatt mit der Begleitung erhalten (Pars Organii). Der vollständige Titel lautet: MISSA A 7 DE JOSEPH GAS. DEDICADA A LA REYNA DELS ANGELS MARIA SANTISSIMA SE—ORA NOSTRA (Messe a 7 von Joseph Gas. Gewidmet der Königin der Engel, unserer Lieben Frau, der Heiligen Maria). Sie stammt mit Sicherheit aus dem letzten Jahrzehnt des 17. Jahrhunderts. Das Begleitblatt, bei dem es sich um eine spätere Kopie handelt, ist eine Quart tiefer notiert als die Partitur, d.h. wie damals

üblich, in der Tonlage, in der dann gesungen wurde. Auch wir haben diese Tonlage für unsere Ausgabe der Messe gewählt.

Die Messe ist in die liturgischen Einheiten wie Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus und Agnus Dei unterteilt. Den harmonischen Teil übernehmen zwei Singstimmenchöre, mit 3 bzw. 4 Stimmen besetzt, und ein Basso Continuo. Das Motiv ist wahrscheinlich dem Agnus dei der Lauretanischen Litaneien zu Ehren der Jungfrau Maria entnommen⁽⁴⁾. Die Partitur ist für mehrere Chöre geschrieben und mit ihrem einzigen Fragment zu 3 Stimmen, dem Et incarnatus est, sehr typisch für ihr Jahrhundert.

Da es sich nur um einen Entwurf handelt, findet sich der Text lediglich in der Tenorstimme des Ersten Chores und der Bassstimme des Zweiten Chores wieder. Wir haben ihn von daher an die anderen Stimmen anpassen müssen. Die Takteinteilungen sind wie im Original beibehalten worden, allerdings zuweilen unter Regulierung der Kadenz, (da manchmal zwei Takte in einem untergebracht waren). Die vorgeschlagenen Halbtonschritte werden über den jeweiligen Noten angegeben, und die Korrekturen mit Fußnoten versehen am Fuß der Seite.

Sergi Casademunt i Fiol

(1) RIFÉ J. "Noticia biogràfica sobre Josep Gaz." *Butlletí de la SCM*. III-95

(2) PAVIA J. *La música a la Catedral de Barcelona, durant el segle XVII*. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuna, 1986

(3) PEDRELL F. *Catàlech de la Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona*, 1909

(4) Liber Usualis. In honorem BMV Litanie Lauretanæ S.1858. Desclée e socii, Parisi - Tornaci - Romae - Neo Eboraci, 1956

Missa A la Reina dels àngels

Josep Gas

(ca. 1654-1713)

Transcripció i revisió
Sergi Casademunt i Fiol

Biblioteca de Catalunya M 689/11 (esborrany)
Arxiu de la Catedral de Girona (Pars organi)

MISSA A 7 DE JOSEPH GAS

DEDICADA A LA REYNA DELS ANGELS MARIA SANTISSIMA SEÑORA NOSTRA

Biblioteca
de Catalunya

Ky-ri - e e - lei - son,

Ky - ri - e e - lei - son

Arxiu de
Girona

Pars organi

6# 7 6 6 6# 7 6# 6

6

Ky - ri - e e - lei - son.

Ky - ri - e e - lei - son.

Ky - ri - e e - lei - son.

son.

son.

son.

son.

Ky - ri - e e - lei - son.

Ky - ri - e e - lei - son.

7 6# 6 76 6 6 6 7

11

Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son.

son son son son son

6 6 5 2 6 76

16

e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son.

ri - e e - lei - son. Ky ri - e e - lei son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son. Ky - ri - e e - lei - son.

5 1 6 6

Christe

21

Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son.

22

Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son. Chri - ste e - lei - son.

SUMARI

Pròleg.....	3
Prólogo	4
Prologue	5
Prologue	6
Vorwort	7
Missa A la Reina dels àngels: Kyrie	8
Gloria.....	15
Credo	24
Sanctus	41
Agnus Dei.....	45
Traducció del text	49
Traducción del texto.....	50
Text translation	51